

B/ Odluke stranih sudova i arbitraža

SUDSKI ODBOR TAJNOG SAVJETA
(JUDICIAL COMMITTEE OF THE PRIVY COUNCIL)

Presuda od 18. I 1961.

Overseas Tankship /UK/ c/a
Morts Dock & Engineering Co. Ltd.

Štetnik odgovoran zbog nemarnosti odgovara samo za štetu koju je razborito mogao predvidjeti

Tuženi brodovlasnici broda "Waggon Mound" bili su drugostepenom presudom Pune sjednice Vrhovnog suda Novog Južnog Walesa /koja je potvrdila prvostepenu presudu/ sudjeni na naknadu štete do koje je došlo na slijedeći način: nemarnošću posade veća količina gorivog ulja istekla je iz broda u more. U moru je plutala manja količina pamuka. Na taj pamuk je slučajno s obale pao gorući metal što je prouzrokovalo zapaljenje ulja čija je vatra zahvatila tužiteljeve naprave koje su se nalazile na obali gdje su bile smještene radi popravka jednog broda. Brodovlasnici su tvrdili da oni za štetu ne odgovaraju, jer - premda je posada njihovog broda kriva za to što je nafta istekla u more, - ipak se nije moglo razborito predvidjeti da će nastati onakav niz okolnosti koji je u ovom slučaju doveo do požara. Spor se kretao oko toga da li štetnik odgovara i za one posljedice nemarnosti koje se razborito nisu mogle predvidjeti.

Prvostepena i drugostepena presuda su se temeljile na presudi Apelacionog suda Engleske u stvari "Polemis" iz 1921, u kojoj je bilo presudjeno da nemarni štetnik odgovara za "prirodno vjerojatne i nužne posljedice", a te da su "izravne" posljedice odnosnog čina, iz čega izlazi da nije odlučno da li je štetnik predvidio posljedice ili ih je razborito mogao predvidjeti, nego samo da li su te posljedice izravno uzročno povezane s njegovim činom. Shvaćanje te presude nije nikad prihvaćeno u Škotskoj, a i u drugim krajevima nije stalno usvajano. Tajni savjet smatra da tu presudu, o kojoj se do sada ni Kuća lordova ni Tajni savjet nisu izrazili, ne treba slijediti. Kriterij za naknadu štete ne treba da bude taj da li je šteta izravna ili neizravna posljedica čina /čime bi se ulazilo u neriješive i nesagledive probleme uzročnosti/, nego samo to da li su te posljedice bile razborito predvidive. Kako to u konkretnom slučaju nije bilo moguće, uvažili su pravni lijek i odbili tužbu uz dužnost naknade troškova u svim stepenima. Suci su se izrično ogradili

da ovom presudom ne ulaze u tretiranja pitanja kauzalne odgovornosti.

/Times, 19. I 1961./

E.P.

Bilješka.— Ova presuda ima veoma veliku praktičnu važnost, jer tretira jedno od osnovnih načelnih pitanja koje se pojavljuje ne samo u vanugovornim nego, što je još važnije, i u ugovornim odnosima. Tajni savjet /koji se može usporediti s kasacionim sudom u evropskim kontinentalnim državama a koji tu ulogu vrši za države Commonwealtha koje nisu organizirale svoje posebne kasacione sudove, a među njima i za Australiju, i koji svoje presude izriče u obliku prijedloga kraljici da donese odgovarajuću odluku/, u ovom je slučaju dao jako određene granice za mogućnost naknade štete. Nemarnost štetnika ne opravdava naknadu takve štete koju štetnik razborito nije mogao predvidjeti. U konkretnom slučaju se doista ostvarila jedna granična situacija koja će se vrlo rijetko opetovati, a u kojoj je došlo do štete zbog sticaja okolnosti koje se nisu mogle predvidjeti, iako je prva karika u nizu uzročnosti potekla od nemarnosti /negligence/ tuženoga.

Napominjemo da u pomorskom pravu u vanugovornim odnosima za naknadu štete općenito vrijedi princip krivnje. Kod nas je u ovom pogledu učinjena iznimka za štetu koja nastane udarom broda u obalu ili druga lučka postrojenja. U ovim slučajevima se odgovornost temelji na principu kauzaliteta, tj. na samoj činjenici oštećenja koje je prouzrokovano brodom, bez obzira da li se udar dogodio krivnjom brodske posade ili nije. U pogledu definiranja pojma krivnje i u pomorskopравnim odnosima primjenjuju se načela građanskog prava. Naše građansko pravo ne daje potpuno jasan odgovor na pitanje koje je rješavala ova presuda, pa nije sigurno koje bi stajalište naši sudovi prihvatili.

E.P.